

Relativist

'Er zijn veel ergere problemen dan het klimaat'

het ritme in de ijstijden Milutin Milankovic (1879-1958) gezegd te hebben. Dat diepe, instinctieve gevoel gelijk te hebben; maar ook het besef dat het nog eeuwen duurt voor je het zeker weet. Geen wonder dat Kroonenberg de Servische wiskundige ziet als een van zijn helden. 'Ik noem mijzelf klimaatrelativist', zegt hij even later. 'Géén scepticus, zo'n *denier* die ontkent dat het klimaat verandert. Er zijn een heleboel dingen waarin ik meega. En ik ben voor onderzoek, alsjeblieft méér onderzoek!'

Intussen staat uw naam soms op lijsten van klimaatsceptici, tussen de fossiele lobbyisten en de complotdenkers.

'Ja, het zij zo. *So be it*. Daar lig ik niet wakker van.'

Vindt u dat niet ongemakkelijk?

'Ach, ik wil graag het debat zuiver houden, en erkennen dat er een hoop onzekerheid is. Maar zeg in Nederland dat er onzekerheid is, en je hoort al bij de sceptici.'

Want u bent niet van de industrie?

'Ik word als Delftenaar vaak in de

rechtse hoek geplaatst, omdat ik van de olie- en gaslobby zou zijn. Maar mijn hart zit links. Ik ben meer *De Groene* dan *Elsevier*, altijd al geweest. Mijn wereldbeeld is dat er veel ergere problemen zijn dan het klimaat. Als ik zie hoe in Suriname het tropisch regenwoud wordt vernietigd voor de goudwinning, hoe in Borneo de laatste bossen verdwijnen zodat die orang-oetans alleen nog maar in gevangenschap kunnen leven... Dát zou ons moeten bezighouden.'

Hij aait zijn kat, peinst even. 'Ik zie armoede, oorlog, honger. De verrechtsing van de maatschappij. Ik ben van de jaren zeventig, progressie, *peace*, van nu af aan wordt het vrede. En wat je nu ziet... Wilders, Le Pen, Trump, heel Oost-Europa dat rechts-nationalistisch wordt. Dat zijn de dingen die mij veel meer aan het hart gaan dan het klimaat.'

Hoogleraar wetenschapscommunicatie Hedwig te Molder vindt dat je de achterliggende wereldbeelden moet bezien. Sceptici weigeren in klimaatverandering te geloven omdat dat hun liberale wereld van weinig overheidsbemoedienissen en goedkope energie ter discussie zou stellen. Bij klimaatactivisten speelt mee dat ze een meer natuurlijke wereld willen. Bij u zou mijn gok zijn: u kunt het niet hebben dat die nietige mens tóch iets zou voorstellen in de machtige geologische geschiedenis. 'Mijn wereldbeeld wordt bepaald door die lange geologische geschiedenis, en de wetenschap dat de natuur veel grotere rampen heeft veroorzaakt dan in de menselijke geschiedenis zijn voorgevallen. Ik ben niet bang dat de mens toch iets zou voorstellen, ik zou willen dat de mens minder aan zelfoverschatting zou lijden. Alles wat de mensen doen verliest zijn betekenis als je de kracht van de natuur naar waarde schat.'

Salomon Kroonenberg: Spiegelzee – De zeespiegelgeschiedenis van de mens. Verschijnt 17 februari bij Atlas Contact (€ 21,99).

COMMENTAAR

'SALOMON VERTELT HET HALVE VERHAAL'

Daar gaan we weer. Met nauwelijks verhoud chagrijn nemen andere wetenschappers kennis van het nieuwe bommetje van Salomon Kroonenberg. Wat hij schrijft over klimaatverandering is niet eens zozeer onjuist, maar vooral eenzijdig, is de algemeen gehoorde klacht van wetenschappers die de drukproef op verzoek van *de Volkskrant* inzagen.

'Salomons boek verandert niets aan de stand van de wetenschap zoals beschreven in het IPCC-rapport. En die luidt dat de klimaatgevoeligheid tussen 1,5 en 4,5 graden ligt', reageert hoogleraar paleo-oceanografie Appy Sluijs (Universiteit Utrecht). 'Beter dan dat weten we het niet. Hij kan dan wel een *gut feeling* hebben dat het 1,5 is. Maar dat is dus niet consistent met de wetenschap.'

Ook klimaatwetenschapper Roderik van de Wal (Universiteit Utrecht) 'wordt niet enthousiast' van Kroonenbergs boek. 'Hij vergeet voor het gemak de helft van de literatuur.' – 'Hij citeert niet zozeer eenzijdig', oordeelt hoogleraar oceanografie Sybren Drijfhout (Universiteit van Southampton, KNMI), 'eerder kritiekloos en inconsistent.'

Zo zou Kroonenberg onderschatten hoe lang het duurt voordat de grote ijskappen reageren. 'Alle waarnemingen die de laatste jaren van de Antarctische ijskap verschijnen, wijzen op een mammoettanker die langzaam maar zeker op gang komt', stelt Drijfhout. 'De vraag is niet of die 6 meter of meer er gaat komen, maar hoe snel.'

Kroonenbergs samenvatting van de

'Zeespiegelmonitor' van Deltares uit 2014 is intussen 'min of meer correct', bevestigt auteur Fedor Baart. In dat rapport constateert het kennisinstituut dat het vanwege alle meetproblemen 'nog te vroeg is om met zekerheid te kunnen zeggen dat er sprake is van een versnelling in de zeespiegelstijging langs de Nederlandse kust'.

Alleen wil dat nog niet zeggen dat er niets aan de hand is. 'Er is wel degelijk wetenschappelijke consensus dat de zeespiegel momenteel sterker stijgt dan gedurende

Waarnemingen van de Antarctische ijskap wijzen op een mammoettanker die langzaam maar zeker op gang komt

Sybren Drijfhout
Hoogleraar oceanografie

de 20ste eeuw', reageert hoogleraar polaire meteorologie Michiel van den Broeke (UU). 'Kroonenberg heeft zijn eigen keuzes gemaakt als het gaat om het aanhalen van bronnen. Dat is zijn goed recht, maar het desbetreffende hoofdstuk geeft daardoor geen evenwichtig en compleet beeld.'

'Kroonenberg vermoedt dat het wel los zal lopen', stelt Drijfhout. 'Maar met alle kennis die we nu hebben, is er geen reden om het onderwerp wat lacherig af te doen.'

